

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i socialt arbete

General Syllabus for Doctoral Studies in Social Work

1. Beslut

Studieplanen för utbildning på forskarnivå i socialt arbete är fastställd av samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden vid Stockholms universitet 2007-05-31 och senast reviderad 2024-01-11.

Den allmänna studieplanen gäller från och med 2024-01-11.

2. Ämnesbeskrivning

Forskningsområdet socialt arbete innefattar analys av dels orsaker till sociala problem som i vårt samhälle drabbar personer, grupper, lokalsamhällen, etc., dels problemens bakgrund i samspelet mellan individerna och deras sociala miljö. Det omfattar vidare analys av olika former för lösningar av sociala problem, utveckling av kunskaper som kan omsättas i förebyggande åtgärder och utformning av åtgärder för den praktiska verksamheten på det sociala området.

3. Utbildningens mål

Utbildning på forskarnivå i socialt arbete kan avslutas med licentiatexamen eller doktorsexamen. Vid Stockholms universitet ska antagning till utbildning på forskarnivå i huvudsak ske till sådan utbildning som avslutas med doktorsexamen. Om särskilda skäl föreligger kan Fakultetsnämnden besluta att antagning kan ske till del av utbildning på forskarnivå som avslutas med licentiatexamen omfattande minst 120 högskolepoäng.

3.1 Doktorsexamen

Doktorsexamen uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning om 240 högskolepoäng inom ett ämne för utbildning på forskarnivå.

Områdesnämnden för humanvetenskap

Kunskap och förståelse

För doktorsexamen ska doktoranden

visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och

visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För doktorsexamen ska doktoranden

visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,

visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,

med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,

visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,

visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och

visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För doktorsexamen ska doktoranden

visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och

visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling)

För doktorsexamen ska doktoranden ha fått en vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling) om minst 120 högskolepoäng godkänd.

3.2 Licentiatexamen

Licentiatexamen uppnås antingen efter att doktoranden fullgjort en utbildning om minst 120 högskolepoäng inom ett ämne för utbildning på forskarnivå, eller efter att doktoranden fullgjort en del om minst 120 högskolepoäng av en utbildning som skall avslutas med doktorsexamen, om högskolan beslutar att en sådan licentiatexamen kan ges vid högskolan.

Kunskap och förståelse

För licentiatexamen skall doktoranden

visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För licentiatexamen skall doktoranden

visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,

visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och

visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För licentiatexamen skall doktoranden

visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,

visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och

visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

Vetenskaplig uppsats

För licentiatexamen skall doktoranden ha fått en vetenskaplig uppsats om minst 60 högskolepoäng godkänd.

4. Behörighet och förkunskapskrav

4.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet till utbildning på forskarnivå har den som har

1. avlagt en examen på avancerad nivå
2. fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller
3. på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Högskolan får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl. Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden beslutar om sådant undantag medges.

4.2 Särskild behörighet

Särskild behörighet till utbildning på forskarnivå i socialt arbete har den som har:

Fullgjort kurser om minst 120 högskolepoäng i socialt arbete eller för utbildningen på forskarnivå i socialt arbete annat relevant huvudområde. Minst 15 av högskolepoängen skall utgöras av uppsats på grundnivå eller avancerad nivå.

På något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Undervisningen meddelas på svenska och engelska. Doktoranden måste behärska dessa språk muntligt och skriftligt för att kunna tillgodogöra sig undervisningen och kurslitteraturen

Eventuell motsvarandebedömning görs av institutionens professorskollegium och beslut fattas av Institutionsstyrelse.

5. Utlysning och antagningsförfarande

Beslut om antagning av sökande till utbildning på forskarnivå i socialt arbete fattas av institutionsstyrelsen vid institutionen för socialt arbete. Institutionsstyrelsen får inte

vidaredelegera beslut om antagning. Institutionsstyrelsen får till utbildning på forskarnivå endast anta sökande som anställs som doktorand. Beslut om antagning till utbildning på forskarnivå med annan finansiering än doktorandanställning fattas av Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden.

En doktorand som tidigare har varit antagen till utbildning på forskarnivå med licentiatexamen som slutmål, och efter avlagd licentiatexamen önskar fortsätta studierna i till doktorsexamen i samma ämne måste ansöka om att bli antagen vid ordinarie utlysningstillfälle. Antagning görs i förekommande fall enbart för studier under den tid som återstår fram till doktorsexamen.

Annonsering om antagning görs vid maximalt två tillfällen per år. Utlysning görs i universitetets rekryteringssystem. Sista ansökningsdag är 1 april respektive 1 november. Utlysning görs sex veckor tidigare. Vid ansökan skall den sökande bifoga en forskningsplan av vilken framgår det ämnesområde och det syfte doktoranden har för avhandlingen. Också sökandes cv samt tidigare skrifter och övriga handlingar som doktoranden önskar åberopa skall bifogas. I samband med antagningen ska finansieringen vara ordnad för hela studietiden (motsvarande fyra års heltidsstudier). Finansieringen dokumenteras i en så kallad finansieringsplan som godkänns av prefekten tillsammans med respektive doktorand och handledare.

5.1 Bedömningsgrunder och urvalskriterier

De sökandes förmåga att tillgodogöra sig utbildningen skall prövas vid ansökan.

Urvalskriterier för bedömning av de sökande är:

- Självständighet och stringens i problemformulering och analys i tidigare arbeten och forskningsplan.
- Metodologisk och vetenskaplig förmåga.
- Tidigare visad förmåga att hålla givna tidsramar.
- Förtrogenhet med det forskningsområde avhandlingen avser.
- Kommunikations- och samarbetsförmåga.

Professorskollegiet vid institutionen för socialt arbete bereder ansökningarna och svarar för urval. I antagningsprocessen görs en stegvis selektion av ansökningarna varvid de sökande som bedöms ha störst möjligheter att tillgodogöra sig kallas till intervju.

6. Utbildningens innehåll och uppläggning

Studietiden för att uppnå doktorsexamen är fyra års heltidsstudier och omfattar 240 högskolepoäng. Utbildningen består av en kursdel om 75 högskolepoäng och en avhandlingsdel omfattande 165 högskolepoäng. Avhandlingsarbetet är det viktigaste momentet i utbildningen på forskarnivå. Avhandlingen skall baseras på ett självständigt vetenskapligt arbete inom det sociala arbetets område. I utbildningen på forskarnivå ingår även att aktivt delta i det för alla doktorander gemensamma avhandlingsseminariet. Det innebär att doktoranden skall lägga fram papers/avhandlingskapitel samt kommentera andra doktoranders framlagda arbeten. Utbildningen planläggs så att studierna kräver fyra läsår för doktorander som på heltid ägnar sig åt egen utbildning på forskarnivå. Därvid förutsätts att doktoranden dels ägnar sig helt åt studierna, dels utnyttjar undervisningen och handledningen effektivt. Om en doktorand begär det, får anställningen avse arbete på deltid, dock lägst 50 procent av heltid, d.v.s. åtta år. Möjlighet finns att avlägga licentiatexamen omfattande 120 högskolepoäng, varav 45 poäng skall utgöras av kurser och 75 poäng av ett vetenskapligt arbete. En licentiatexamen kan utökas till doktorsexamen genom att ytterligare kurspoäng tas och genom att licentiatuppsatsen utökas till en doktorsavhandling.

Samtliga doktorander som antas till utbildning på forskarnivå i socialt arbete ska följa föreliggande allmänna studieplan. Eventuella samarbeten i form av cotutelle, enskild doktorands deltagande i forskarskola eller externfinansierade projekt kan endast påverka de individuella skillnaderna i utbildningen som dokumenteras i den individuella studieplanen,

Detaljer i studiernas uppläggning bestäms under punkt 6.3 samt i den individuella studieplanen.

6.1 Individuell studieplan

I samband med antagningen skall för varje doktorand upprättas en individuell studieplan. Den individuella studieplanen skall innehålla en finansieringsplan samt tidsplan för när kurser, även uttryckt i poäng, och avhandlingsarbete skall genomföras. Det ska framgå när och hur avhandlingsarbetet ska rapporteras. Av planen skall även framgå hur de åtaganden i övrigt som doktoranden respektive institutionen har. Den individuella studieplanen skall undertecknas av doktorand, handledare och prefekt och följas upp varje år. Minst en gång per termin skall handledare och doktorand träffas för att stämma av att studierna följer den uppgjorda planen. Det är handledarens ansvar att dessa möten äger rum. Både handledare och doktorand har rätt att föreslå ändringar i studieplanen. Prefekten beslutar om ändringar i studieplanen. Handledaren skall varje termin göra en bedömning av om studieplanen följs.

Doktoranden skall delges bedömningen. Vid större avvikelse från den individuella studieplanen skall prefekten informeras.

För ytterligare detaljer beträffande upprättande, hantering och uppföljning av de individuella studieplanerna hänvisas till 6 kap 29 och 30 § högskoleförordningen, Föreskrifter för utbildning på forskarnivå vid Stockholms universitet samt Humanvetenskapliga områdets gemensamma anvisningar och samhällsvetenskapliga fakultetens riktlinjer.

6.2Handledning och andra resurser

Den som antagits till utbildning på forskarnivå har rätt till regelbunden handledning under sammanlagt den tid som kan anses behövas för den föreskrivna utbildningen om 240 högskolepoäng. För varje doktorand som antas skall utses minst två handledare, varav en skall utses till huvudhandledare. En av handledarna ska vara anställd vid den institutionen där doktoranden är antagen. Samtliga handledare ska inneha doktorsexamen och minst en av dem ska inneha lägst docentkompetens. Minst en skall ha genomgått handledarutbildning eller av fakultetsnämnden bedömts ha motsvarande kompetens. En doktorand som begär det ska få byta handledare. Beslut om handledare kan även ändras på begäran av handledare eller av andra skäl. Begäran om byte av handledare ska ställas till studierektor och handledare utses av prefekt. Studie- och yrkesorientering skall ges doktoranden under utbildningstiden. Handledarna har ansvar för att orientera doktoranden om arbetsmöjligheter efter doktorsexamen.

Doktorand har rätt till handledning under utbildningen så länge inte rektor med stöd av HF 6 kap 30 § beslutar något annat. Rektor kan besluta att en doktorand inte skall ha rätt till handledning eller andra resurser för utbildningen om doktoranden i väsentlig utsträckning åsidosätter sina åtaganden enligt den individuella studieplanen. Se: *Regler för utbildning och examination på forskarnivå, Handläggningsordning för indragning av doktorands rätt till handledning och andra resurser* samt *Anvisningar för individuell studieplan* vid det Humanvetenskapliga området för ytterligare information.

Ytterligare detaljer rörande handledning och andra resurser bestäms i den individuella studieplanen.

6.3Kurser och examination

Doktoranden skall genomgå kurser omfattande sammanlagt 75 högskolepoäng, varav kurser inom följande kategorier skall ingå:

- Forskningsmetod, 15 högskolepoäng (obligatorisk kurskategori)
- Socialvetenskaplig teoribildning, 15 högskolepoäng (obligatorisk kurskategori)
- Ämneskurser, 15 högskolepoäng, (obligatorisk kurskategori)

Resterande 30 poäng bör utgöras av kurser med relevans för avhandlingsarbetet och/eller doktorandens vetenskapliga utveckling. Kurser avseende högskolepedagogisk utbildning kan också ingå i utbildningens kursdel.

I samband med varje kurs anordnas individuella prov. Prov kan ske under kursens gång eller efter dess slut. Resultaten bedöms med betygen godkänd respektive icke-godkänd. Prov bör lämpligen ha formen av uppsatser eller annan skriftlig uppgift, som kräver självständigt arbete. Om den studerande underkänts vid ordinarie provtillfälle, erbjuds ett ytterligare provtillfälle i nära anslutning till detta. För licentiatexamen krävs kurser omfattande 45 högskolepoäng. Obligatoriska kurskategorier för licentiatexamen är samma som ovan, men omfattande 10 högskolepoäng vardera.

6.3.1 Tillgodoräknande av tidigare utbildning

Den som tidigare fullgjort kurser på avancerad nivå kan tillgodoräkna sig dessa inom utbildningen på forskarnivå under förutsättning att kurserna inte utgör en del av den doktorandens behörighet. Doktoranden är initiativtagande och anhållan om tillgodoräknande ställs till studierektor. Denne avgör om tillgodoräknande av kurser kan ske efter en individuell prövning. Tillgodoräknade kurser ska vara av relevans för doktorandens forskarutbildning. Ytterligare information finns hos studierektor. Doktoranden kan tillgodoräkna sig upp till 30 högskolepoäng. Vid tillgodoräkning av kurser från studier före antagningen kortas den finansierade tiden i forskarutbildningen enligt principen en vecka per 1,5 tillgodoräknade högskolepoäng.

6.3.2 Övriga obligatoriska moment

Forskarutbildningen i socialt arbete innehåller tre obligatoriska seminarier: i) uppstartsseminarium, ii) halvtids-/artikelseminarium och iii) slutseminarium. Seminarierna ger doktoranden erfarenhet av att presentera sin forskning men utgör framförallt viktiga kontrollstationer för att kvalitetssäkra doktorandens avhandlingsarbete, bedöma möjligheten att nå examensmålen och om så krävs vidta åtgärder för att styra upp arbetet. Det är handledarens ansvar att i samråd med doktorand planera och boka in seminarierna.

6.4 Doktorsavhandling och disputation

En godkänd avhandling är en förutsättning för doktorsexamen. Den kan utgöras av en monografi eller av ett antal sammanställda artiklar med en sammanbindande kapp (sammanläggningsavhandling). Närmare riktlinjer för hur en sammanläggningsavhandling bör se ut finns hos studierektorn för forskarutbildning. Dessa riktlinjer är godkända av institutionsstyrelsen. Avhandlingen skall vara skriven på svenska eller engelska. Avhandlingar skrivna på svenska skall ha en engelsk sammanfattning och vice versa.

Avhandlingsarbetet skall muntligen försvaras vid en offentlig disputation, i den ordning som föreskrivs i högskoleförordningens 6:e kapitel. Avhandlingen betygsätts med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygssättningen tas hänsyn till såväl avhandlingens innehåll som försvaret av den vid disputationen. Opponent och betygsnämnd vid offentlig disputation utses av fakultetsnämnden på förslag av närmast berörd ämnesföreträdare i samråd med prefekt. Sammansättningen av betygsnämnden och övrigt kring disputationen följer fastställda riktlinjer rörande disputationer vid Samhällsvetenskaplig fakulteten.

6.5 Licentiatuppsats och licentiatseminarium

För licentiatexamen skall doktoranden ha fått en vetenskaplig uppsats om 75 högskolepoäng godkänd. Den vetenskapliga uppsatsen skall granskas vid ett offentligt seminarium som äger rum på terminstid av en opponent med lägst doktorsexamen och med goda kunskaper om för uppsatsen väsentliga ämnesområden och metoder. Uppsatsen skall ha funnits tillgänglig på Institutionen för socialt arbete och Universitetsbiblioteket i Stockholm i minst två veckor på terminstid innan seminariet äger rum. Meddelande om att uppsatsen skall behandlas skall sändas till övriga institutioner i socialt arbete i landet. Handledare får inte delta i betygssättningen av uppsatsen. Vid betygssättningen tas hänsyn till uppsatsens innehåll och försvaret av den vid seminariet. Licentiatavhandling bedöms med något av betygen underkänd eller godkänd.

För examinerator eller betygsnämndens sammansättning gäller fastställda riktlinjer för licentiatseminarium vid Stockholms universitet. Opponent och examinerator eller eventuell betygsnämnd utses av institutionsstyrelsen/prefekten på förslag av närmast berörd ämnesföreträdare.

7. Övergångsregler

Doktorander som antagits innan föreliggande allmänna studieplan börjat gälla, kan efter samråd med huvudhandledare och studierektor, begära att få gå över till denna studieplan. Begäran skall ställas till studierektor för utbildning på forskarnivå. Den individuella studieplanen ska då uppdateras.

8. Övrigt

Upplysningar om utbildningen på forskarnivå kan fås från Institutionen för socialt arbete, Socialhögskolan, Stockholms universitet, 106 91 Stockholm, tel 08-16 20 00.